

Program na září 2007

Vernisáž výstavy: GRAND PRIX Obce architektů

Sobota 1. září 2007

v 17 hodin

vstup zdarma

Výstava 14. ročníku soutěžní přehlídky nejlepších architektonických prací za poslední rok na území České republiky, i s novým názvem **GRAND PRIX ARCHITEKTŮ 2007 - Národní cena za architekturu**, dorazila po Praze a Brnu konečně do Zlína.

Výstava bude na hvězdárně k uvidění do 3.10.

Večer deskových her Klubu Albireo

úterý 4. září 2007

od 17 do 22 hodin

pořádá Mira, Martin a Mira

vstupné: 20 Kč

Po prázdninách opět nabízíme setkání v knihovně u stolků s fantazií. Přijďte si zahrát a oživit své sny.

Kroužky mladých astronomů

pátek 21. září 2007

v 17 hodin

první informativní schůzka

Kroužky budou vytvořeny ve dvou souběžných cyklech: pro úplné začátečníky a pro zájemce, kteří již s astronomií trochu zkušeností mají. Pro začátečníky je doporučený věk alespoň 10 let.

Roční kurzovné je pro oba kroužky 500,- Kč.

Na snímku je část prstence detektoru CMS v CERN, který bude po kompletaci a testování spuštěn do podzemí. Detektor **CMS (Compact Muon Solenoid)**, bude mít hmotnost 12 500 tun, průměr 16 m, délku 22 m. Bude zde 15 000 000 detekčních kanálů. David (na snímku uprostřed) drží v ruce zapalovač, aby bylo zřejmé, jak je detektor oproti zapalovači veliký

Přednáška: „Velký třesk v laboratoři“

aneb co nám řekne největší urychlovač světa o nejranějších obdobích našeho vesmíru

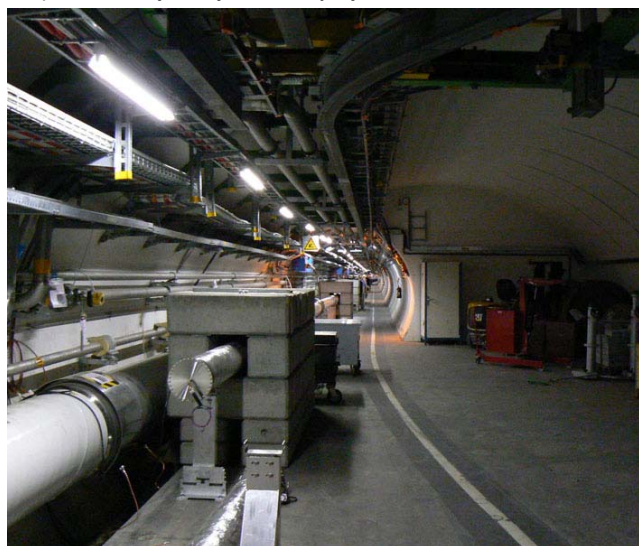
pátek 21. září 2007

v 18 hodin

přednáší RNDr. Vladimír Wagner, CSc.

vstupné: 40 Kč

Spuštění největšího urychlovače LHC, který se dokončuje v evropské laboratoři CERN nedaleko Ženevy, je na dohled. Proto je užitečné si přehledně shrnout všechny objevy, které se od něj očekávají. A hlavně si ukázat, jaký bude jejich dopad na naše chápání těch nejranějších fází vývoje našeho vesmíru.

Pohled do tunelu urychlovače LHC v podzemní laboratoři CERN poblíž detektoru CMS. V levém dolním rohu obrázku je vidět útlé potrubí plněné nepředstavitelně řídkým vakuem, jímž budou létat v magnetickém poli urychlené částice.

Urychlovače jsou obří složité stroje, v nichž se srážejí nejrůznější částice letící proti sobě rychlostmi jen zanedbatelně menšími než je rychlost světla. Při jejich řízení srážce je pak dosaženo podobných podmínek jaké panovaly ve vesmíru v době kratší než 10 μs po začátku jeho rozpínání. Nový urychlovač by měl zaznamenat zatím jen předpovězené nové typy částic. Měl by také studovat úplně nové zákonitosti a jemnější struktury mikrosvěta. Není vyloučeno, že přinese experimentální potvrzení platnosti strunové teorie či odhalí jevy, které dají základ nové fyzice.

Evropská noc vědců

pátek 28. září 2007

od 20 do 22 hodin

pořádá ing. Pavel Cagaš

vstupné: 20 Kč

Předvedení vědeckého programu hvězdárny: fotografování CCD technikou, zobrazování planetek a velmi vzdálených a slabých objektů. Možná uvidíte i Pluto, přijďte žasnout !!!

Pozvánka pod oblohu

23. září v 11:51 SELČ (9:51 UT) nastane na severní polokouli podzimní rovnodennost a začne astronomický podzim. Ve Střední a Jižní Americe a některých částech Antarktidy dojde ráno 11. září k částečnému zatmění Slunce.

Za jasných večerů můžete v září 20 až 30 minut po západu Slunce spatřit dalekohledem **Merkur**. Na začátku měsíce se dívete na západ, ke konci měsíce se bude Merkur přesouvat mírně k jihozápadu. Večer 21. září můžeme spatřit Merkur velmi blízko hvězdy Spica.

Venuše vychází 1½ hodiny před východem Slunce na počátku měsíce, na konci však již celých 3½ hodiny před úsvitem. V září dosáhne Venuše nejvyšší jasnosti -4,8^m, bude tedy 12x jasnější než Jupiter, viditelný na večerní obloze.

Mars se v září objeví na noční obloze až hodně pozdě večer. Po dlouhé době ale už bude stát za shlédnutí, jasnost planety i její úhlový průměr se zvětšují. Za extrémně dobrých podmínek a s použitím kvalitního dalekohledu můžeme dokonce shlédnout některé rysy na jeho povrchu. 17. září se Mars přiblíží ke Krabí mlhovině (Messier 1) v souhvězdí Býka na méně než 1°.

V září můžeme **Jupiter** vidět jako Venuši v minulých měsících, tedy jako jasnou „večerní hvězdu.“ Dosáhne jasnosti -2,1^m, bude viditelný brzo z večera, ale zapadat bude už kolem 22. hodiny. V průběhu měsíce se bude Jupiter pohybovat ve vzdálenosti 5° až 6° od jasné, oranžovo-červené hvězdy Antares v souhvězdí Štíra.

Pomalou se pohybující **Saturn** bude celé září v blízkosti nejjasnější hvězdy souhvězdí Lva – Regula. Jeho působivé prstence se ale stále více sklápí a v září budou skloněny vzhledem k Zemi pouze o 9°, což je nejméně od největšího možného rozevření, které naposledy nastalo v roce 1998.

Uran se už od srpna pohybuje v souhvězdí Vodnáře, v září převážně u červené hvězdy φ Aquarii. Jeho jasnost bude 5,7^m a bude pozorovatelný pozdě večer. 9. září dosáhne Uran opozice.

Neptun o jasnosti 7,8^m se bude nacházet v souhvězdí Kozoroha.

Měsíc bude v poslední čtvrti 4. září. Po novu budeme moci spatřit „nový“ Měsíc v 16:44 SELČ (14:44 UT) a úplněk nastane 26. září. 3. září se Měsíc velmi přiblíží k otevřené hvězdokupě M45 Plejády.

Petr Cagaš

Pozorování noční oblohy se konají v září vždy v pondělí, středu a pátek, začátky ve 20 hodin SELČ.

Nebude-li počasí přát, nabízíme prohlídku hvězdárny, astronomické techniky a instalovaných výstav.

vstupné: dospělí 20 Kč, děti 10 Kč

Neutronový Calvera

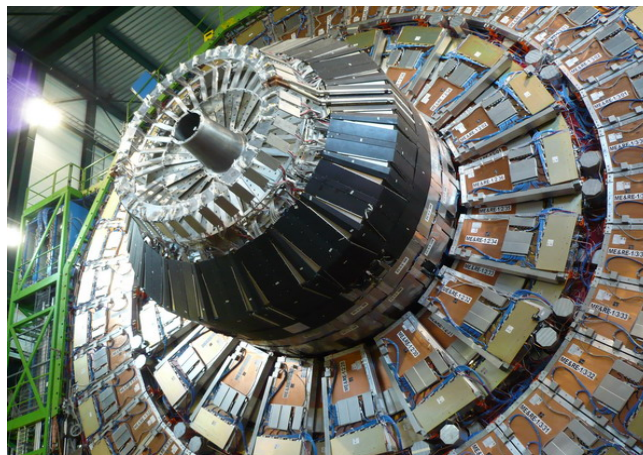
20.srpna byl týmem Swiftova kosmického dalekohledu oznámen objev neutronové hvězdy v souhvězdí Malé medvědice. Objekt byl pojmenován Calvera podle hrdiny ze Sedmi statečných. V katalogu ROSAT, který byl vytvořen v průběhu let 1990 ÷ 1999, byl ztotožněn s objektem 1RXS J141256.0+792204. Při pozorování 8,1m dalekohledem Gemini North na Hawaji byl v téže poloze nalezen velmi slabý objekt ve viditelném oboru. Právě díky této zvláštnosti je nejasná vzdálenost a typ pozorované hvězdy. Objekt by se mohl nacházet 250 ÷ 1000 světelných roků od sluneční soustavy. Možná, že jde o nejbližší neutronovou hvězdu vůbec. Není vyloučeno, že jde o zcela novou třídu neutronových zdrojů, které září také ve viditelném světle. Díky malé vzdálenosti bude možno Calveru podrobněji sledovat zejména RTG observatoří Chandra, v jejímž zobrazení je hvězda nejlépe rozlišitelná.

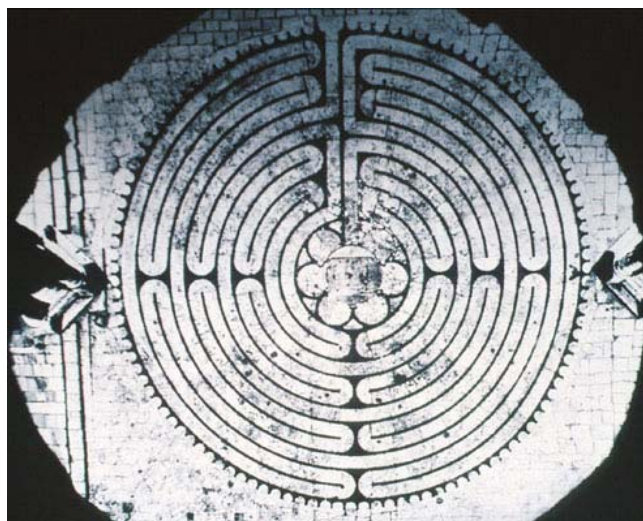
Swiftův kosmický dalekohled pracující v RTG oboru

Podle: http://www.eurekalert.org/pub_releases/2007-08/ps-pcn081907.php

Katedrály dneška

Stavitel urychlovačů Robert Rathbun Wilson označil v roce 1968 techniku, na níž pracoval, „moderní katedrálou“. Pro takové srovnání je však nutno jít mimo povrch věcí a pomínout vnější podobnost. Nahoře je díl detektoru CMS v montážní hale v CERN, dole pak labyrint v dlažbě gotické katedrály v Chartres.

Vydává Hvězdárna Zlín – Zlínská astronomická společnost,
Lesní čtvrť III / 5443, 760 01 Zlín

telefon pro podávání informací a objednávání akcí: 732 804 937

telefon do budovy: 736 734 511

Připravili Petr Cagaš a Ivan Havlíček

Aktuální informace ověřujte pečlivě na www.zas.cz.

Zlínská astronomická společnost Hvězdárna Zlín

Multifunkční detektor ATLAS
v evropském středisku jaderného
výzkumu CERN

Program na měsíc září 2007

www.zas.cz

